

Miljøverndepartementet
Miljøvernminister: Helen Bjørnøy

KONGELIG RESOLUSJON

Ref. nr.:

Saksnr.: 200500014

Dato:

Godkjenning av Fylkesplan for Finnmark 2006–2009 Kongelig resolusjon

1. Innledning

Miljøverndepartementet har i oversendelsesbrev av 19.07.2005 mottatt Fylkesplan for Finnmark 2006–2009 til sentral godkjenning. Planen er utarbeidet i henhold til plan- og bygningslovens bestemmelser og sluttbehandlet i fylkestinget 08.06.2005.

I den sentrale godkjenningsbehandlingen har Regjeringen vurdert planprosessen og dokumentet på bakgrunn av bestemmelsene i plan- og bygningsloven og rundskriv T-3/98 om arbeidet med fylkesplanene. Regjeringen skal ta stilling til innholdet i planen ut fra:

- Fylkets mål og strategier, sett i forhold til gjeldende statlig politikk og interesser
- Forventet deltakelse fra statlige etater i oppfølging og gjennomføring av fylkesplanen
- Uenighet regionalt som det forventes at Regjeringen skal avklare

Regjeringen har ikke vurdert om det er føringer i planen som bør følges spesielt opp i departementenes arbeid overfor Stortinget. Regjeringens merknader er knyttet til de enkelte kapitlene i planen. Som bakgrunn for merknadene gjengis planens mål og delmål.

2. Regjeringens merknader

A. Om planprosessen

En målrettet fylkesplanprosess har vært gjennomført. En fylkesplankonferanse samlet representanter fra offentlige aktører (kommuner, fylkesmann, Sametinget, Innovasjon Norge, fylkespolitikere) samt at det har vært gjennomført egne møter med kommuner, Helse Finnmark HF og Fylkesmannen. Fylkestinget vedtok planen 08.06.2005 etter en høringsrunde og to møter i Forum for regional utvikling.

Regjeringens merknader: Fylkeskommunen skal drive løpende planlegging innenfor fylket som område, dvs. hele fylkessamfunnet, ikke bare fylkeskommunen. Prosessen er gjennomført med stort sett bare offentlige aktører. Det gir liten medvirkning fra private og

frivillige aktører. Fylkesplanen skal være en arena for alle regionale aktører. "Fylkesplanen må forstås som en gjensidig politisk avtale mellom de ulike partene i regionen og sentrale myndigheter" hevdes det i fylkesplanen (side 5), men staten er ikke forhandlingspart. I en fylkesplan kan statens bidrag ønskes, men ikke forutsettes. Regional utvikling avhenger av gode og forutsigbare statlige rammebetingelser, men også av mobilisering av aktørenes egne ressurser. Fylkesplanen bør også koble forsvarets virksomhet og behov opp mot sivile planer. Det ser ut til å ha vært liten kontakt med Forsvaret regionalt under arbeidet med planen. For øvrig skal sikkerhets- og beredskapshensyn inngå i all samfunnsplanlegging.

B. Om fylkesplanen

Planens struktur, aktørnivåer, forventninger

Fylkesplanen presenterer visjon, verdigrunnlag, utfordringer, gjennomgående perspektiver og felles rammebetingelser, samt seks politikkområder der aktuelle temaer for kommende planperiode er prioritert: arealpolitikk, næringspolitikk, infrastruktur- og kommunikasjonspolitikk, kompetansepolitikk, kulturpolitikk, samt helse- og sosialpolitikk.

Den videre utvikling av Finnmark avhenger av gode og forutsigbare rammebetingelser fra staten. 151 forventninger er uttrykt til staten, 43 til fylkeskommunen, 148 til "vi i Finnmark", 2 til andre og 15 til kommuner. Fylkesplanen fordeler sine forventninger til fire aktørnivåer: staten, "vi i Finnmark", fylkeskommunen og kommunene. Begrepet "vi i Finnmark" er uklart i teksten, men klargjøres i planens vedlegg 1, der det presenteres en oversikt som tydeliggjør ansvarsforhold, ved å koble kapitler, politiske fora, partnerskap og aktører for oppfølging av planens politikkområder.

Fylkesplan for Finnmark har ikke et eget handlingsprogram, men vil bli fulgt opp av det fireårige regionale utviklingsprogram, som er handlingsprogram innen næringsutvikling og tilstøtende områder. Det gir rammer for fylkeskommunens innsats som regional utvikler.

Noen konflikttemaer i regionen

Fylkesplanen går inn for at Finnmark skal bestå som egen region med større forvaltningsmyndighet, også over egne ressurser. Dette har fått bred støtte i høringsfasen. Det er ulike syn rundt forholdet mellom bruk og vern av natur, naturressurser og kulturarv.

Vindkraftutbygging er et slikt konfliktområde.

Generell vurdering

Etter Regjeringens vurdering er fylkesplanen i hovedsak en god plan som dekker de fleste samfunnsområder. I all hovedsak foreslås det at Regjeringen slutter seg til fylkets mål og strategier. Fylkesplanen svarer på reelle problemstillinger og synliggjør politiske veivalg. Planen er derfor ikke altomfattende, men strategisk. Planen er også oversiktlig og konkret.

Det samiske og det kvenske perspektivet er ivaretatt på en god måte i fylkesplanen.

Hvordan det samiske perspektivet skal ivaretas i fylkesplanene er definert gjennom Rundskriv T-3/98 B *Arbeidet med fylkesplanene*.

Forholdet til Nordvest-Russland, de næringspolitiske strategier og Finnmarks fortrinn som etableringssted for offentlig og privat virksomhet bør forsterkes.

Spesielle utfordringer

Fylkesplanen har en del problematiske sider i forholdet mellom nasjonal og regional politikk og i forhold til ressursforvaltning. Dette synes særlig å være at Fylkesplanen har delmål (3.1) om at Finnmark ønsker å bestå som egen region, med større forvaltningsmyndighet og råderett over egne ressurser. Fremtidig regional struktur vil imidlertid bli fastlagt av Stortinget. Likeledes vil eventuelle fremtidige overføringer av myndighet innen fiskeri- og ressursforvaltning til regionalt folkevalgt nivå også bli fastlagt på nasjonalt nivå. I tillegg er hele 151 forventninger uttrykt til staten. Dette antallet er meget høyt, særlig for en fireårig planperiode. Forventningene er ikke prioritert eller vurdert opp mot gjeldende nasjonal politikk.

Den politikktutvikling som skisseres en rekke steder i planen er å anse som et nasjonalt anliggende hvor gjennomføring krever behandling og vedtak i Regjeringen eller Stortinget og i visse tilfeller lovendringer. Regjeringen kan derfor ikke akseptere de forventningene fylkesplanen retter til det statlige nivået på disse områdene. Det foreslås derfor å ta ut mål og strategier som ikke er i samsvar med gjeldende nasjonal politikk. Det påpekes også en del andre problematiske sider ved fylkesplanen i fremstillingen som følger.

Forøvrig viser fylkesplanen til enkelte NOU'er og stortingsmeldinger fra tidligere regjeringer, men en NOU representerer ikke gjeldende nasjonal politikk, og st.meld. fra tidligere regjeringer representerer heller ikke automatisk den sittende regjeringens politikk.

Oppfølging av planen

27.02.2006 ble det avviklet et møte i Vadsø om fylkesplanen, mellom Finnmark fylkeskommune, Fylkesmannen i Finnmark og Miljøverndepartementet. Møtet kom frem til følgende felles forståelse: (1) Ønsker om systemendringer, som egen region, må behandles av Stortinget. (2) Mål og strategier som bryter med nasjonal politikk, kan ikke godkjennes av Regjeringen. (3) Det store antall forventninger til hva staten skal bidra med i gjennomføringen må konkretiseres før Regjeringen kan ta stilling. (4) Fylkesmannen vil bistå for å klargjøre med en sortering av disse forventningene, som hvilke oppgaver staten kan forventes å gjennomføre, og om disse kan løses regionalt eller må løses nasjonalt.

C. Om fylkesplanens innhold

Visjon, utfordringer og gjennomgående perspektiver

Fylkesplanen har visjonen "Finnmark – der drømmer blir virkelighet". Planen redegjør

også for verdigrunnlag, om Finnmark i verden, om Finnmark med ulike utfordringer, samt gjennomgående perspektiver som er å skape arbeidsplasser og sette urfolk i fokus.

Regjeringens merknader: Regjeringen har ingen merknader til denne fremstillingen.

Felles rammebetingelser

Fylkets hovedmål er å utvikle samfunn og næringer videre i positiv retning. Delmålene omfatter: (3.1) Finnmark ønsker å bestå som egen region, med større forvaltningsmyndighet, og egen fiskeriforvaltning, (3.2) Videreutvikle Finnmark som etableringssted, (3.3) Aktivt internasjonalt samarbeid i nordområdene, (3.4) Rammebetingelser, herunder inntektssystemet, samt (3.5) Finnmarkingene vil råde i eget hus og forvalte egne ressurser.

Regjeringens merknader: Regjeringen slutter seg til de fleste av fylkets mål og strategier, unntatt delmål 3.1 om å arbeide for at Finnmark skal bestå som egen region med større forvaltningsmyndighet. Mål og strategier som ikke samsvar med gjeldende nasjonal politikk, og ønsker om systemendringer som status som egen region og fremtidig regional struktur, må behandles av Stortinget. Regjeringen ber derfor om at strategi 1 og 2 under delmål 3.1 tas ut av planen, i hvert fall som forventning til staten. Fiskeri-, havbruks- og reindriftsforvaltning er nasjonal, med myndighet, tilsyn og kontroll, samt områdestyrer for reindriftsforvaltningen, oppnevnt av Sameting og Fylkesting. Regjeringen har i St.meld. nr. 21 (2006-2007) *Regionale fortrinn – regional framtid*, lagt frem 8. desember 2006, foreslått overføring av bl.a. enkelte fiskeriforvaltningsoppgaver fra statlig til regionalt folkevalgt nivå. For 2006 har regjeringen også introdusert en prøveordning med distriktskvoter der enkelte fylkeskommuner er gitt ansvar for fordeling av tildelt kvoteandel innen sitt eget fylke. Finnmark er et av disse fylker. Erfaringene fra 2006 skal evalueres før det tas stilling til om ordningen skal videreføres. Regjeringen har m.a.o. allerede tatt initiativ til overføring av enkelte oppgaver til det regionale nivå. Det understrekes imidlertid at slike overføringer må være basert på og utformet i samsvar med gjeldende nasjonal politikk, herunder hensynet til internasjonale forpliktelser. Regjeringen slutter seg til strategiene om å videreutvikle Finnmark som etableringssted og å videreutvikle samarbeidet med Nordvest-Russland. Men formuleringen om at fylker har utenrikspolitikk (3.3) må erstattes med fokus på regionale relasjoner. Og forventningen om et eventuelt statlig investeringsfond på 300 mill. kr. (3.2) må eventuelt vurderes i forbindelse med de årlige statsbudsjettene. Regjeringen anbefaler å videreutvikle Lokal Agenda 21 for å fremme bærekraftig utvikling.

Regjeringen viser til St. meld. nr. 21 (2005-2006) *Hjarte for heile landet, om distrikts- og regionalpolitikken* der det legges opp til et distrikts- og regionalpolitisk krafttak for å nå målene i distrikts- og regionalpolitikken. Flertallet i Stortinget har stilt seg bak hovedtrekkene i meldingen. Her legges det opp til å videreføre den store ekstrainsatsen i Finnmark og Nord-Troms. Det vil for øvrig fortsatt være nullsats for differensiert arbeidsgiveravgift i tiltakssonen.

Det vises for øvrig til regjeringens Nordområdestrategi som ble fremlagt i desember 2006.

Nordområdestrategien bør innarbeides i de årlige handlingsplanene til fylkesplanen.

Til fylkesplanens delmål 3.2 forventes staten å sikre en årlig indeksregulering av virkemidlene i tiltakssonen (arbeidsgiveravgift, studielån, el-avgift, personbeskatning, barnetrygd, lønnstilskudd). Det enkelte fagdepartement har ansvaret for eventuell årlig prisjustering av de enkelte virkemidlene. Noen av disse er hjemlet i lov og forskrift og beløpet vil bare bli endret ved lov- og forskriftsendring. Andre virkemidler, som differensiert arbeidsgiveravgift, er mer automatisk virkende. Ulikheten i virkemidlene i tiltakssonen gjør det vanskelig å imøtekomme forventningen om en generell indeksregulering av alle virkemidlene. For øvrig må denne typen endring av statlig politikk gjennomføres i forbindelse med de årlige budsjettvedtakene i Stortinget.

Regjeringen presiserer at fylkesplanens delmål 3.4 første kulepunkt, om forutsigbarheten i inntektssystemet, må relateres til prinsippet om ettårig budsjettering for stortinget.

Arealpolitikk

Fylkets hovedmål er å ta vare på miljøet, sikre langsiktig og bærekraftig arealpolitikk og fornuftig bruk av naturressurser og kulturarv. Delmålene omfatter: (4.1) Vern av naturområder, (4.2) Vern av kulturminner og kulturmiljø, (4.3) Langsiktig bruk av natur- og kulturlandskap, (4.4) Reindriftens arealbehov, (4.5) Jord- og skogbrukets arealbehov, (4.6) Stedsutvikling, (4.7) Helhetlig fiskeri- og kystsoneforvaltning, (4.8) Beredskap mot akutt oljeforurensning i Barentshavet, samt (4.9) Atomtrusselbildet fra Russland.

Regjeringens merknader: Regjeringen slutter seg i hovedsak til fylkets mål, strategier og retningslinjer i areal-, miljø- og ressurspolitikken, med visse merknader og presiseringer.

Regjeringen vil øke utbyggingen av miljøvennlig landbasert vindkraft. For å bidra til at utbyggingen skjer der det er akseptabel konflikt med landskap og andre miljø- og samfunnsinteresser, er det laget et forslag til retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg som blant annet anbefaler utarbeidelse av regionale planer for vindkraft. Retningslinjene var på høring til 15. desember 2006, og forventes ferdigstilt tidlig i 2007. Energi- og miljøvernmyndighetene samarbeider videre om å utarbeide faglige retningslinjer for utarbeidelse av fylkesvise planer for småkraftverk som også skal brukes der det ikke lages fylkesvise planer. Når det gjelder arealer for vindkraft, peker Regjeringen på latente konflikter med Forsvarets radiolinjesamband og radaranlegg.

Regjeringen legger til grunn forliket om rovviltpolitikken i Stortinget i 2004. Dette innebærer at de nasjonalt fastsatte bestandsmålene og fordelingen av dem på de åtte rovviltregionene står fast. Det er den regionale rovviltnemnda som utarbeider forvaltningsplaner for bjørn, jerv, gaupe, ulv og kongeørn i samarbeid med relevante brukergrupper.

Regjeringen vil føre en restriktiv politikk i forhold til motorferdsel i utmark. Forsøket med

ny forvaltningsordning for motorferdsel i utmark er avsluttet. De kommunene som gjennomførte forsøket har fått fortsette å praktisere regelverket fra forsøksordningen inntil evt. endringer i regelverket foreligger. Evalueringen fra motorferdselsforsøket, MoSa-prosjektet og direktoratets tilråding vil danne grunnlag for evt. endringer i regelverket. Forslag til endringer vil tidligst kunne bli lagt fram for Stortinget i 2008.

Det ble i desember 2006 fremmet en Sttingsproposisjon nr. 32 (2006-2007) *Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder*. For øvrig ventes en Marin verneplan vedtatt ved utgangen av 2008.

Det arbeides med en lovproposisjon om ny naturmangfoldlov som også skal omhandle eventuelle nye erstatningsregler for områder som vernes.

Regjeringen vil stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010. Satsing på bærekraftig bruk er viktig for landskapsvern og biologisk mangfold. Landbrukets generelle bidrag for å opprettholde kulturlandskapet og tilhørende biologisk mangfold, er avhengig av et aktivt landbruk i hele landet som er desentralisert og basert på lokale ressurser. Samtidig samarbeider Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet om å lage kriterier for å velge ut og skjøtte spesielt verdifulle kulturlandskap i landbruket.

Regjeringen savner en mer offensiv tilnærming til landbrukets kulturlandskap og den betydning dette har for næringsutvikling, jfr. delmål 4.3. Bruk av jord, skog og utmark gir landskapet uttrykk og en betydning for folks identitet, livskvalitet og som grunnlag for næringsutvikling. Regjeringen vil her vise til fiskerbondens arealutnyttelse og det særpreg denne kombinasjonsnæringen av landbruk og fiske har satt på store deler av Finnmarks-kysten. Dette er et viktig kulturhistorisk element i Finnmark. Kommunene fatter vedtak som har betydning for hvordan framtidens kulturlandskap vil se ut, både gjennom planvedtak og i enkeltsaker. For å oppnå mer langsiktig forvaltning av kulturlandskapet er kommunene oppfordret til å peke ut kjerneområder for landbruk, dvs. de viktigste kulturlandskapene og viktigste jordressursene. Dette kan brukes aktivt i den kommunale planleggingen for å øke bevisstheten om hvilke verdier som finnes innenfor egen kommune. Regjeringen vil oppfordre til at framtidige fylkesplaner bedre reflekterer kulturlandskapets betydning og på den måten kan bidra til at kommunene aktivt tar stilling til dette i kommuneplanleggingen.

Reindrift er en svært arealavhengig næring, jfr. delmål 4.4, både på grunn av marginale beiteområder og behov for ulike sesongbeiter og flytte- og trekkveier mellom dem. Regjeringen vil understreke at arealgrunnlaget for reindrift er under stadig press. Ulike inngrep og forstyrrelser bidrar til en oppstyking av beiteområdene. En slik fragmentering er en av de alvorligste truslene mot dagens reindrift, og dermed en stor del av det materielle grunnlaget for samenes kultur. Det er derfor behov for at fylkesplanleggingen bidrar til å sikre arealgrunnlaget. Fylkesplanen peker på at kommunene i Finnmark har et særlig ansvar for at reindriften arealvern ivaretas i plansammenheng. Regjeringen mener

at fylkesplanen bør legge opp til å bidra til at kommunene samlet utøver en arealforvaltning som ivaretar arealgrunnlaget for reindriftsnæringen. Plan- og bygningsloven er det viktigste virkemiddelet for å sikre ressursgrunnlaget i reindriften. I forhold til ressursgrunnlag, er også reintallet viktig. Regjeringen peker på at øvre reintall i første rekke er å anse som et anliggende i næringsammenheng. Fastsetting av øvre reintall er satt høyt på dagsorden fra statlig hold. Omtale av reindriftens betydning for hele Finnmark fylke bør ivaretas i fylkesplanen. Dette gjelder både i forhold til den betydning dagens reindrift har, men også det utviklingspotensialet som ligger i næringsutvikling i tilknytning til reindrift.

For jord- og skogbrukets arealbehov, jfr. delmål 4.5, setter fylkesplanen klare forventninger til statens medvirkning for gode rammebetingelser for næringen, videreutvikling av næringskombinasjoner samt tilrettelegging av kjøp av tilleggsarealer også til skogbruksformål. Regjeringen legger til grunn at rammebetingelser og tilrettelegging for landbruksvirksomhet utformes på statlig nivå og fastsettes av Stortinget. Dette avklares ikke gjennom behandling av de enkelte fylkesplaner.

Innen fiskeri- og kystsoneforvaltning, jfr. delmål 4.7, har Regjeringen grepet fatt i en del av disse sakene, så som innstramming av ordningen med leveringsforpliktelser, strukturtiltak for flåten, forvaltning av kongekrabbe og utredning av samers og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark. Oppfølgingen er i de fleste tilfeller basert på Soria Moria-erklæringen. Regjeringen har i St. meld. nr. 12 2006-2007 om forvaltningsreformen vurdert konkrete overføringer av oppgaver fra sentralt til regionalt folkevalgt nivå. Det foreslås her å overføre enkelte oppgaver til det regionale folkevalgte nivå. Blir dette vedtatt av Stortinget vil det imøtekomme enkelte av forslagene og forventningene i fylkesplan for Finnmark.

I forbindelse med kystsonepanlegging viser regjeringen til at fiskeri- og havbruksnæringens arealbehov blir viet nødvendig oppmerksomhet. Særlig innen havbruk, og ikke minst med hensyn til oppdrett av nye marine arter, er fremtidig næringsutvikling avhengig av at det stilles egnede lokaliteter til rådighet.

I St.meld. nr. 21 (2004 – 2005) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand* er det trukket opp viktige arealpolitiske føringer for bl.a. fjellområdene og fritidsbebyggelse, der det er et mål å styrke den lokale miljøinnsatsen. Gjennom et femårig utviklingsprogram skal miljøvern settes tydeligere på den lokalpolitiske dagsorden. Ved å styrke kommunenes rolle som samfunnsutvikler, skal det oppnås økt gjennomslagskraft for viktige miljøhensyn innen en rekke områder i kommunene. Det vil bli lagt vekt på å utvikle verktøy og virkemidler som synliggjør miljøvern i kommunenes ordinære plan- og styringssystem.

I 2004 la Regjeringen fram *Handlingsplan for økt tilgjengelighet* for personer med nedsatt funksjonsevne, for universell utforming innen viktige samfunnsområder. Handlingsplanen er femårig (2005-2009) og viser hvordan staten vil samle og styrke innsatsen for å gi alle innbyggere likeverdige muligheter til å være aktive i samfunnslivet. Fylkeskommunen

oppfordres, sammen med fylkesmannen, til å finne hensiktsmessige samarbeidsformer for å fremme universell utforming og økt tilgjengelighet både på fylkesnivå og i kommunene.

Næringspolitikk

Fylkets hovedmål er å gjøre næringslivet fremtidsrettet og konkurransedyktig med økt verdiskaping og sysselsetting basert på fylkets fortrinn og muligheter. Delmålene omfatter: (5.1) Innovasjon og læringsmiljøer, (5.2) Matfylket med fiskerinæring og landbruksnæring, (5.3.) Energifylket med Barentshavet, (5.4) Grensefylket mot Nordvest-Russland, (5.5) Opplevelsesfylket som reisemål, samt (5.6) Kulturnæringen med 500 nye arbeidsplasser.

Regjeringens merknader: Regjeringen slutter seg i hovedsak til fylkets mål og strategier i næringspolitikken med visse merknader og presiseringer. Økt internasjonalisering skal skje ved regionalt partnerskap, der staten skal medvirke som forventet. Enkelte av strategiene knyttet til fiskerinæringen (5.2) forutsetter imidlertid en omlegging av fiskeripolitikken og dermed behandling av Stortinget. På andre områder har regjeringen alt lagt ned betydelige ressurser. Et slikt eksempel er innsatsen for å hindre det ulovlige fisket av torsk i Barentshavet. Her har regjeringen utviklet et aktivt samarbeid med norske fagmiljøer, med russiske myndigheter og EU, og i ulike internasjonale fora. På dette område har fortsatt innsats høy prioritet. Regjeringen har en del merknader til de strategier og veivalg som er gjort for landbrukssektoren som angitt nedenfor. Regjeringen savner en synliggjøring av reindriftens og den samiske kulturen betydning for deler av fylket. Evt. gjenåpning av konsulatet i Arkhangelsk (5.4) sorterer under nasjonal utenrikspolitikk. Strategiene for Finnmark som reisemål (5.5) er omfattende og kostbare. Eventuelle forslag som medfører økte bevilgninger over statsbudsjettet må eventuelt vurderes i forbindelse med de årlige statsbudsjettene.

I omtalen av Matfylket Finnmark stiller fylkesplanen forventninger til staten om driftsgrunnlaget, regionalt tilpassede løsninger, fleksible rammevilkår, konsesjonsgrenser, rekrutteringskvoter, melkekvoter, regional forvaltning og veterinærdekning. Regjeringen viser til gjeldende nasjonal landbrukspolitikk som presentert i St.meld. nr. 19 (1999-2000). Ved siden av dette utformes landbrukspolitikken kontinuerlig gjennom årlige jordbruksforhandlinger, statsbudsjettet og lover som er forankret i vedtak i Stortinget. Innenfor den nasjonale landbrukspolitikken er det regionale differensierte ordninger og programmer som gir rom for å tilpasse politikken til regionale utfordringer. Regionale miljøprogram og fylkesvise strategier for næringsutvikling er eksempler på dette. Partene i jordbruksoppgjøret kan også iverksette spesielle tiltak for enkelte fylker og regioner, som tildelingen av ekstra melkekvote til Finnmark for 2007. Alle fylker må forholde seg til den nasjonale landbrukspolitikken. Forventninger uttrykt i en fylkesplan som går utover dette, kan derfor ikke forplikte staten i forhold til en region eller et fylke. Regjeringen vil også peke på at staten ikke har noe konkret ansvar for veterinærdekningen i Finnmark utover ansvaret for å administrere en vaktordning for veterinærer utenom ordinær arbeidstid. Det arbeides med sikte på å etablere et kommunalt ansvar for veterinærdekning.

I omtalen av Energifylket Finnmark savner Regjeringen en mer aktiv holdning til bioenergi som CO₂-nøytral energi. Det bør presiseres at uttaket skal skje på en slik måte at miljøverdier som biologisk mangfold, landskap og kulturminner ivaretas. Gjengroing er en utfordring for hele landet, og fylkesplanen uttaler under 4.5 Jord- og skogbrukets arealbehov at det er et potensial for økt hogstuttak, særlig til vedproduksjon.

I omtalen av Grensefylket Finnmark forventes det at staten legger tilrette for grensestasjoner mot Russland og Finland med døgnåpen næringsmiddelkontroll. Det er lagt opp til en høy servicegrad ved Mattilsynets grensekontrollstasjon mot Russland på Storskog ved at kontroll kan utføres mellom kl. 07.00 og 20.00 gitt at innførselen er varslet ett døgn i forveien. Det vurderes ikke som aktuelt å utvide åpningstidene her, eller mot Finland. Mattilsynet har imidlertid en vaktordning som gjør at personell kan møte opp på disse stasjonene ved behov og på Tollvesenets anmodning.

I omtalen av Opplevelsesfylket Finnmark merker Regjeringen seg fylkesplanens offensive tilnærming til å styrke og utvikle Finnmark som reisemål. Landbrukets kulturlandskap ligger til grunn for de ulike kvalitetene som landskapet gir. Ulike kombinasjoner av ressursutnyttelse gjør Finnmark spesielt, og fiskerbonden er et godt eksempel på dette. Vi vil oppfordre til at kommunene og fylket bevisstgjør seg dette bidraget i deres strategier for å utvikle reiselivet. Regjeringen mener det gis uttrykk for noe urealistiske forventninger til staten når det gjelder reiselivsutviklingen i Finnmark. Det er imidlertid positivt at Finnmark er offensive når det gjelder reiselivsutviklingen, og staten vil kunne støtte opp under konkrete initiativ etter nærmere avtale. Fylket bør reflektere kulturlandskapets betydning for fylkets særpreg og kultur og som grunnlag for næringsutvikling. Regjeringen vil framheve potensialet som ligger i samspillet mellom reiseliv generelt og reiseliv basert på landbrukets ressurser.

Fylkeskommunen forventer at staten legger et Center of Expertise innen reiseliv til Finnmark. Det er ikke avgjort om det skal etableres et Center of Expertise innen reiseliv. Det er heller ikke avgjort om et eventuelt senter vil legges til Finnmark. Begge avgjørelsene vil fattes av Innovasjon Norge på faglig grunnlag.

Infrastruktur- og kommunikasjonspolitik

Fylkets hovedmål er at næringsliv og befolkning har et transport- og kommunikasjonstilbud med forutsigbarhet og sikker framkommelighet. Delmålene omfatter: (6.1) Sikre kollektivtrafikken og redusere avstandsulempene, (6.2) Fremtidig luftfart, sikre flyplasser, flyruter og rammevilkår, (6.3) Sikre framkommelighet og trafikksikkerhet på vegnettet, (6.4) Utfordringer for havner, samt (6.5) IKT - med bredbåndskapasitet i hele fylket med kvalitet og pris som sentrale områder.

Regjeringens merknader: Regjeringen stiller seg bak hovedmålet om forutsigbarhet og

framkommelighet. Når det gjelder strategien, delmålene og forventningene til staten innenfor de enkelte samferdssektorene, er bildet litt mer nyansert. Hurtigrutetilbudet er konkurranseutsatt etter 2004. Kommersielle flyruter til og fra Finnmark er åpne for alle flyselskap innen EØS-området. Når det gjelder antall flyplasser, viser Regjeringen til Soria Moria-erklæringen, som vil opprettholde dagens flyplasstruktur, såfremt det ikke er et uttrykt ønske lokalt å legge ned en flyplass. Oppgradering av flyplasser er prioritert i Nasjonal transportplan (NTP). Fylkets mål for vedlikehold og trafikkikkerhet på vegnettet er i samsvar med NTP 2002-2011. Det gjøres forventninger til staten om infrastruktur- og kommunikasjonstiltak utover prioriteringene i NTP. Strategiene for konkrete prosjekter innen transportinfrastruktur fastlegges i NTP og tas ikke opp her. Kommunene bør ha et regionalt perspektiv på havnene, med interkommunalt havnesamarbeid. Det er tildelt landsdekkende konsesjon for tre ulike mobilsystem. Fylkets strategi om å utvikle konkurranse og etterspørsel i høyhastighetsnettet sammenfaller med statens. Telemyndighetene vil styrke konkurransen, for bedre tjenester og lavere priser. Regjeringen skal vurdere særskilte tiltak der det ikke er kommersielt grunnlag for utbygging.

Kompetansepolitikk

Fylkets hovedmål er at all opplæring og kompetanseoppbygging skal ivareta individenes, samfunnets og næringslivets behov. Delmålene omfatter: (7.1) Helhetlig opplæringstilbud, (7.2) Gjennomstrømming i videregående opplæring, (7.3) Skolene som regionale utviklere, samt (7.4) Høyere utdanning, forskning og regional utvikling.

Regjeringens merknader: Regjeringen slutter seg til de fleste av fylkets mål og strategier i kompetansepolitikken. Staten kan forutsettes å medvirke som forventet i gjennomføring av fylkesplanen med følgende merknader:

Når det gjelder videregående opplæring, må det tas forbehold om oppgaver og forutsetninger i fylkesplanen som fordrer bevilgninger over statsbudsjettet eller lovendringer. Fylkesplanen omtaler Kunnskapsløftet som "kvalitetsreformen". Dette bør endres for å unngå forveksling med Kvalitetsreformen i høyere utdanning. Regjeringen vil presisere at Staten ikke kan garantere en ressurstilførsel som gjelder skolestrukturen, fordi dette er et ansvar for skoleeier, og at Staten heller ikke kan gi øremerkede midler til skolebygg i Finnmark utover ordningen med rentekompensasjon for nybygg og rehabilitering av skolebygg over KRDs budsjett.

Staten har ansvar for samisk opplæring i tråd med opplæringsloven. Regjeringen kan ikke gi signaler om økt tilgjengelighet til opplæring utover det som er hjemlet der. Sametinget har ansvar for samiske læremidler, men det er en budsjett- og politisk sak om tilskuddet til arbeidet skal styrkes. I dag undervises det i finsk i grunn- og videregående skole. I læreplanene for finskfaget er det også lagt stor vekt på kunnskap i kvensk. Kvensk har fått status som eget språk og anses ikke lenger som en dialekt av finsk. Arbeidet med å videreutvikle kvensk og normalisere et skriftspråk er i gang, og arbeidet med å legge til

rette for kvensk språk som fag i skolen er startet opp.

Når det gjelder høyere utdanning og forskning, vil alle planer her måtte avvende Stjernø-utvalgets innstilling ved årsskiftet 2007/2008. Dette utvalget nedsatt av regjeringen skal vurdere den videre utviklingen av norsk høyere utdanning i lys av samfunnets behov og se på universitetenes og høgskolenes samfunnsrolle. Soria Moria-erklæringens mål om å styrke det regionale universitets- og høgskolesystemet vil være en sentral premiss for arbeidet. Utvalgets mandat er blant annet å vurdere tiltak for å sikre at strukturen av universiteter og høgskoler sikrer samspill lokalt og regionalt, gir god nasjonal dekning for ulike ønsker og behov, imøtekommer voksnes behov og sikrer god regional balanse.

Om begrepsbruken for videregående opplæring: I tilknytning til Kunnskapsløftet (reformen i grunnskole og videregående opplæring) er studieretning endret til utdanningsprogram (både yrkesfaglige og studieforbereende), og det som tidligere het studieretningsfag heter nå programfag. Før Kunnskapsløftet er innført på alle trinn i 2009, vil det være elever både i studieretninger og utdanningsprogrammer.

Regjeringen vektlegger entreprenørskap i Kunnskapsløftet. Dette skal bli et nytt programfag på videregående opplæring, i første rekke innenfor studieforbereende utdanningsprogram (tidligere allmennfaglige studieretninger). Utdanningsinstitusjonene i fylket skal følge opp strategiplanen for entreprenørskap i skolen: *Se mulighetene og gjør noe med dem!*

I omtalen av videregående opplæring savnes omtale av det store frafallet fra videregående opplæring i Finnmark, særlig innenfor yrkesfaglige studieretninger/ utdanningsprogram, og omtale av hvordan fylket vil motvirke dette.

Når det gjelder forskning, vil ikke Regjeringen kunne sikre at Finnmarks andel av nasjonale forskningsmidler skal økes. Det er Norges Forskningsråd som har ansvar for en konkurransebasert tildeling av forskningsmidler.

Kulturpolitikk

Fylkets hovedmål er at kulturen skal være mangfoldig, inkluderende, ha høy kvalitet og være en drivkraft for utvikling og vekst. Delmålene omfatter: (8.1) Variert og mangfoldig kulturtilbud, (8.2) Steder for formidling og satsing på kulturhus, (8.3) Arbeidsvilkår for kunstnere og kulturarbeidere, og (8.4) Kultur som døråpner og formidler.

Regjeringens merknader: Regjeringen slutter seg til fylkets mål og strategier i kulturpolitikken, men vil peke på fylkeskommunens framtidige rolle som kulturminnemyndighet, jfr. St.meld. nr. 16 (2004–2005) *Leve med kulturminner*. Staten forutsettes å medvirke som forventet i gjennomføring av fylkesplanen.

Regjeringen er positiv til fylkesplanens satsing på fysisk aktivitet i et forebyggings-

perspektiv, jfr. Delmål 8.1. Regjeringen ønsker imidlertid at fylkeskommunen med forankring i ansvaret som regional planmyndighet har et sterkere fokus på folkehelsearbeid, herunder arbeid for en mer rettferdig og jevnere sosial fordeling av faktorer som påvirker helsen. Det vises i den forbindelse til mål og strategier i folkehelsepolitikken, jf. St. meld. nr. 16 (2002-2003) *Resept for et sunnere Norge* og St. meld. nr. 20 (2006-2007) *Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller som regjeringen la frem 9. februar 2007*.

Helse- og sosialpolitikk

Fylkets hovedmål er at helse- og sosialtjenesten er tilgjengelig og av god faglig kvalitet, tilpasset befolkningsstrukturen og den flerkulturelle sammensetning av befolkningen. Delmålene omfatter: (9.1) Sykehustjeneste og psykiatri, (9.2) Rekruttering, stabilisering og lokal kompetanse, (9.3) Organisering av tjenester, (9.4) Konsekvenser av fritt sykehusvalg, samt (9.5) Tannhelse.

Regjeringens merknader: Regjeringen slutter seg i hovedsak til fylkets mål og strategier i helse- og sosialpolitikken. Staten forutsettes å medvirke som forventet i gjennomføring av fylkesplanen.

Staten skal bidra til å sikre tilgang til gode spesialisthelsetjenester for befolkningen, og Helse Nord RHF har et regionalt ansvar for å sørge for dette for befolkningen i Finnmark (jf. Spesialisthelsetjenesten § 2-1a). Helse Nord RHF skal organisere tjenestene på en slik måte at de ivaretar sitt lovpålagte ansvar, samt imøtekommer de statlige styringskrav som fremgår av foretaksmøter og bestillerdokumenter.

Regjeringen arbeider nå med en stortingsmelding om tannhelsetjenesten. Den vil komme nærmere inn på blant annet tilgang til tjenester og folketrygdens stønadsordninger til tannbehandling. Meldingen skal etter planen legges frem i løpet av våren 2007. Når det gjelder dekning av reiseutgifter for personer som mottar vederlagsfrie tannhelsetjenester fra fylkeskommunen, vises det til Lov om tannhelsetjenesten § 5-1.

3. Avslutning

Det gjøres oppmerksom på at godkjenningen av fylkesplaner ikke omfatter konkret ressursbruk. Prioritering og tildeling av ressurser følges opp gjennom de årlige budsjettprosessene. Det forutsettes at fylkeskommunen tar kontakt med berørte statlige myndigheter for å sikre gjennomføringen av planens strategier og tiltak.

En rekke av de 151 forventningene til statlig medvirkning i fylkesplanen fra Finnmark har til dels betydelig direkte eller indirekte budsjettkonsekvenser. Tiltakene er ikke konkretisert tilstrekkelig til å tallfeste hvilken effekt forslagene samlet sett ville hatt på offentlige finanser. Det savnes prioriteringer og vurderinger i forhold til gjeldende nasjonal

politikk i fylkeskommunens ønsker om statlig medvirkning.

Fylkesplanen skal etter plan- og bygningsloven legges til grunn for fylkeskommunal virksomhet og være retningsgivende for kommunal og statlig virksomhet i fylket. Retningslinjene gir klare regionale signaler til kommunene i fylket og skal bidra til å samordne og styre arealbruken på tvers av kommunegrensene. Dersom en kommune fraviker retningslinjene, gir dette grunnlag for å fremme innsigelse til kommunens planer. Statlige organer som ønsker å fravike forutsetningene i godkjent fylkesplan, må ta dette opp med fylkeskommunen. Dersom partene ikke blir enige, skal saken tas opp med de sentrale planmyndighetene.

Miljøverndepartementet

tilråd:

Fylkesplan for Finnmark 2006 – 2009, vedtatt av fylkestinget 8. juni 2005, godkjennes i medhold av plan- og bygningslovens § 19-4, med de merknader og forbehold som er nevnt i Miljøverndepartementets redegjørelse i saken.